

מראי מקומות - מועד קטן

ד. (המשך)

עיילי לגווה, אע"ג דעיילי לשדה, אסור, דאיכא למיחש דלמא אתי למטרע ולאיתויי. וע' בב"י שם דביאר דברי הנ"י [וכ' שכן הוא דעת הטור] בב' אופנים. א) דדרך הוא ששאר בעלי השדות ימשכו המים לשדותיהם לאחר שזה משקה שדהו, וא"כ אסור להשקות ממנו, דיש לחוש שיפסוק. אבל אם עוברת ביניהם ממש, כלומר, שמי נהר אינם פוסקים מלבוא לתוכם, מותר. ב) כנ"ל, דדרך הוא שאחרים ימשכו המים לשדותיהם, אלא דביאור "עוברת ביניהם" היינו שמי הנהר נכנסים לתוך החריץ מצד זה ויוצאים מצד זה, שהולכת אמה להשקות שדות אחרים, כל כה"ג ליכא למיחש שיפסיקו בעלי שדות אחרים המים שבאים לתוך חריץ זה, מאחר שנצרכה גם לכמה שדות אחרים.

ז. ועדיין היא מטפטפת... והוא שלא פסק מעיין הראשון

ע' בריטב"א, ומבואר מדבריו דכוונת אב"י לפרש דברי ר' ירמ'י, דהיינו דמלבד מה שצריך שהיא מטפטפת, צריך ג"כ שלא פסק ממעיין הראשון.

זה לא אתי לידי הדללה (וצ"ע אם כוונתו לומר דר' זירא ס"ל דהחשש הוא רק שלא יבא לידי מי קילון כר' אשי, ועע"ש בזה, וצ"ע).

ז. הפסיקות והבריכות שנתמלאו מים מעיו"ט, אסור להשקות מהן בחוה"מ

והביא התוס' הרא"ש מרש"י [ולפנינו ליתא] דהאיסור הוא משום דפסקי, ואתי לאתויי מנהרות הרחוקים. אבל הק' עליו דאין מקום לגזור בכה"ג, שהרי שאין דרך להביא מים בכתף ממקום רחוק ולהשקות שדהו. ולכן ביאר בשם הראב"ד דהחשש הוא שמא אתי לידי קילון, כי הגומות עמוקות, ויצטרך לדלות בדלי ולהשקות, ואיכא טירחא יתירא.

ח. ואם היתה אמת המים עוברת ביניהן, מותר

וע' בבית יוסף (או"ח תקל"ז, ג) שכ' דנראה מדברי רש"י שאע"פ שאין אמת המים נכנסת לתוך הפסיקה או הבריכה, כיון שעוברת באותו שדה, שרי. וכ"כ הריטב"א בדעת עצמו, "לא דוקא, כל שעוברת בסמוך ממש קרי ביניהם". אבל הנ"י (א) הביא מהראב"ד דדוקא אם עוברת ביניהם ממש, אבל אי לא

ד:

א. המידל בגפנים וכו'

בענין ביאור מח' ר"מ ור"י, כ' הרע"ב שם, דס"ל לר"י דקסבר עניים דין שותף יש להם, וכשם ששותף כמו שהוא מידל בתוך שלו כך הוא מידל בשל חבירו, אף בעניים כן. ור"מ ס"ל דעניים דין קונה יש להם, וכשם שהמוכר לחבירו י' אשכולות אסור ליגע בהן, אף בשל עניים כן.

ב. למ"ד מפני שנראה כעודר, עודר נמי כי קא שקיל, בדוכתי' מנח לי

ולכן אי"ז נראה כעודר, ומותר. ופי' הריטב"א, ומאן דחולק עליו וס"ל דצריכין לחוש בכה"ג, היינו משום דס"ל דאף עודר נמי זמנין דשקיל ושדי לי' לבראי, כגון דאית בי' עפרא טובא דלא חזי לזריעה, ולכן שפיר אמרי' דאסור משום שנראה כעודר.

ג. פשיטא חצי טפח על שלשה טפחים,

כיון דלא עבר מיא, לא כלום הוא

פי' הריטב"א, כלומר, שלא נשאר בעומקה אלא חצי טפח, ורוצה להשלים בה עד ג' טפחים, דהיינו ו' חצאי טפחים, דדמי לשיעורא דמתני'. אינו רשאי לעשות כן, דכיון דמעיקרא אין בה אלא חצי טפח, לאו כלום הוא, וכאילו נטממה לגמרי ועושה אותה מחדש דמי (וכ"כ הנמוקי יוסף ב. בדפי הרי"ף).

ה. או דלמא, כיון דאיכא טפח יתירא, איכא טירחא טפי ויש לע', האם החסרון הוא מחמת דטרע טירחא יתירא, דכיון דעמוק יותר הרי הוא צריך לשחות עצמו יותר מדי, או דהחסרון הוא מחמת הא דצריך לחפור טפח א' שאינו צריך. וע' רש"י (ד"ה איכא) דמבואר דהטירחא היא מה שצריך לשחות עצמו יותר מדי. אבל ברש"י שלפני זה משמע דהטירחא היא מה שחופר הטפח היתירה בכלל, וצ"ע. וע' בנמוקי יוסף ב. בדפי הרי"ף) שהביא ב' הפירושים, א', שטירחא זו לא צריכה היא, ועוד, דטירחא יתירא היא להשליך העפר לחוץ בכה"ג.

ה. אב"י שרא לבני בר המדך וכו'

כ' הרא"ש (ס' ו') דכל הני עובדי היו מותרים משום שהיו צרכי רבים. וע' בחזון איש (או"ח קל"ה, ד"ה אב"י שרא), שכ' דלכא' ה' נראה לומר דהאי עובדא ה' בבית השלחין, והתיר אב"י מדין מתקנין את האמה דתנן במתני'. אבל הק' דא"כ מיירי דוקא דאשתתיר טפח (וכנראה דה' משמע לו דלא מיירי דוקא בכך). ועוד הק', הא היו יכולים לתקנו מעיו"ט, וא"כ הוי מכוין מלאכתו במועד, ובזה ליכא היתר דבית השלחין. וכ' דמשו"ה פי' הרא"ש הנ"ל דהני לצורך רבים, דזה מותר אף במכוין מלאכתו במועד. אלא דהק', דא"כ לכא' אי"ז מקומו של מעשה זה, אלא בתר פסקא דמתקנין קלקולי המים ברה"ה, וצ"ע.